

Resultat från ämnesproven i årskurs 9 vårterminen 2011

Ämnesproven i årskurs 9 är obligatoriska¹ och resultaten används som ett av flera mått på måluppfyllelse i grundskolan. Resultaten ger en bild av elevernas kunskapsnivå i slutet av grundskolan. Ämnesproven i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk genomfördes första gången vårterminen 1998. Skolverket har sedan dess samlat in resultaten. Mellan 1998 och 2002 samlades resultaten in från ett urval av skolor och sedan 2003 för samtliga elever i årskurs 9. Varje ämnesprov består av tre alternativt två olika delprov och i varje ämne får eleven ett sammanvägt provresultat utifrån delproven. För att få ett sammanvägt provresultat måste eleven ha deltagit i samtliga delprov. Eleverna får även delprovresultat i ämnena engelska och svenska/svenska som andraspråk

Våren 2009 utökades ämnesproven i årskurs 9 med prov i de naturorienterande ämnena biologi, fysik och kemi. Proven är obligatoriska för skolorna att genomföra och var första läsåret en utprovning. Varje prov består av två delprov, ett teoretiskt och ett praktiskt prov. För att eleven ska kunna få ett provbetyg måste båda delproven vara genomförda.

Proven prövar inte alla mål i kursplanen, de prövar inte heller alla mål lika mycket och det är olika uppgifter i proven från år till år. Proven är därmed inte exakta mätinstrument och är därför svåra att jämföra över tid. Det innebär att en större variation mellan åren är förväntad för proven.

I denna PM presenteras de övergripande resultaten för respektive ämnesprov vårterminen 2011. För samtliga ämnesprov redovisas det sammanvägda provresultatet. För ämnena engelska och svenska/svenska som andraspråk redovisas även delprovresultat.

Tilldelning av ämnesprov i ett naturorienterande ämne

Till skillnad från nationella prov i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk, där alla elever ska genomföra proven, ska varje skola och elev göra enbart prov i ett av endera ämnena biologi, fysik eller kemi. För att tilldela skolor ett av de tre ämnesproven skapades tre urval som vardera är representativt för den totala elevgruppen i årskurs 9. Viktiga redovisningsgrupper är föräldrarnas utbildningsnivå, svensk/utländsk bakgrund² och huvudman. Därför stratifierades urvalsramen efter dessa variabler och resulterade i åtta strata. I syfte att sprida de största skolorna jämnt över de tre urvalen bildade dessa skolor ett eget strata. Totalt är det nio strata och i varje stratum drogs tre disjunkta sannolikhetsurval. Urval 1 gjorde prov i biologi, urval 2 gjorde prov i fysik och urval 3 gjorde prov i kemi.

¹ Grundskoleförordningen 7 kap. 10 § anger att ämnesproven i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska samt biologi, fysik eller kemi skall användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i ämnet och som stöd för betygssättning.

² Elever med utländsk bakgrund avser elever födda utomlands samt elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

Deltagande i ämnesproven i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk

Av eleverna i årskurs 9 gjorde 87 procent samtliga ämnesprov i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk och fick alltså sammanvägda provresultat i de tre ämnena. Det var 94 procent av eleverna som fick ett sammanvägt provresultat i svenska eller svenska som andraspråk. I engelska fick 93 procent och i matematik fick 91 procent som ett sammanvägt provresultat.

Andelen elever som fick provbetyg var ungefär lika stor i skolor med fristående respektive kommunal huvudman. Det var mer vanligt bland elever som är födda i Sverige eller har högutbildade föräldrar att få provbetyg.

Knappt 3 procent av eleverna gjorde inte något av delproven i något av ämnesproven. Det var mer vanligt i skolor med kommunal huvudman, bland elever med utländsk bakgrund och vars föräldrar har lägre utbildningsnivå.

Av elever med svensk bakgrund gjorde 1 procent inte något delprov jämfört med elever med utländsk bakgrund där 5 procent av eleverna inte gjorde något delprov.

Det var 7 procent som inte gjorde något ämnesprov bland de elever vars föräldrar har grundskoleutbildning. Motsvarande för elever med föräldrar vars högsta utbildning är gymnasial och minst en förälder har eftergymnasial utbildning var 2 respektive 1 procent.

Alla skolor är skyldiga att rapportera in resultat för ämnesproven i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. Det är 0,5 procent av skolorna, det vill säga 9 skolor som inte har lämnat in resultat för ämnesproven i årskurs 9.

Deltagande i naturorienterande ämnesprov

Varje urval för respektive NO-prov är representativt för skolor i riket med avseende på sammansättning av elever i årskurs 9 läsåret 2010/11. I urvalet för skolor som skulle genomföra fysikprovet ingick 583 skolor. Av dem var det 30 som inte rapporterade in några resultat vilket kan bero på att de inte genomförde provet. Motsvarande bortfall på skolnivå var för kemi 29 av 581 skolor och för biologi 26 av 563 skolor. Det innebär att bortfallet på skolnivå ligger mellan 4,6 och 5,1 procent för de tre NO-ämnena.

Av de elever som skulle göra biologiprovet var det 91 procent som gjorde båda delproven och därmed fick ett provbetyg. Drygt 5 procent gjorde inte något delprov.

För proven i fysik respektive kemi var det 90 procent som gjorde båda delproven. Knappt 7 procent genomförde inte något av delproven.

Andelen elever som inte genomförde något delprov alls var en lägre i de fristående skolorna. Det var vanligare att elever med utländsk bakgrund samt elever med enbart grundskoleutbildade föräldrar inte genomförde något prov.

Lägst andel når målen i matematik

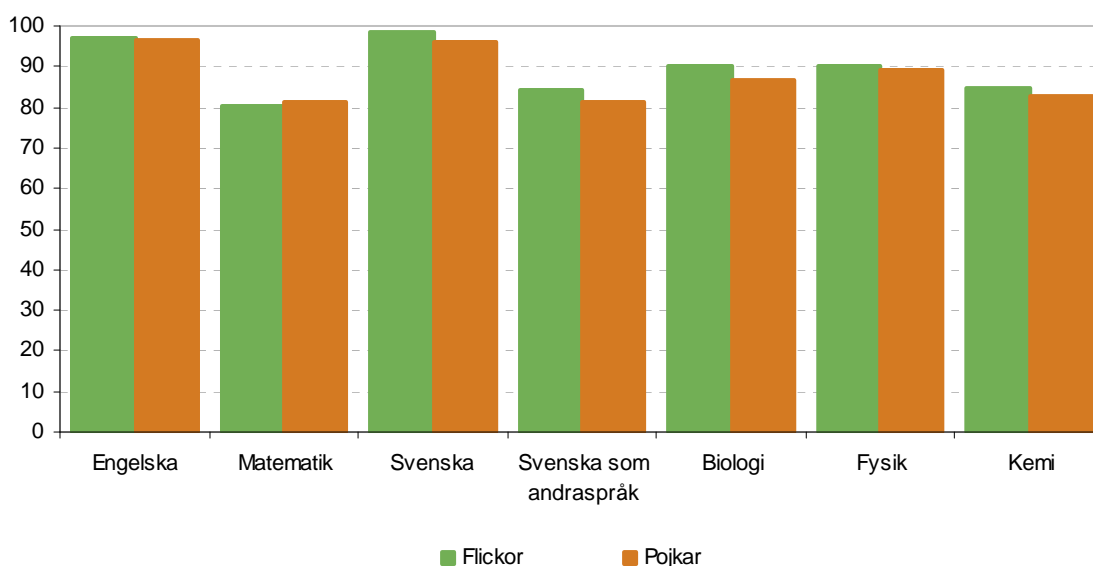
I det sammanvägda provresultatet i svenska når 97,3 procent av eleverna målen, vilket utgör den högsta andelen bland ämnena. Andelen elever som når målen i matematik är betydligt lägre med 80,7 procent av eleverna. Flickor når målen i något högre utsträckning jämfört med pojkarna i svenska medan situationen är den omvända i matematik.

I ämnesprovet i engelska är det 96,7 procent av eleverna som når målen. Flickorna når målen i högre utsträckning jämfört med pojkarna. I svenska/svenska som andraspråk används samma prov men bedömningen av resultaten för eleverna som läser svenska som andraspråk görs utifrån ämnets egen kursplan. Drygt 8 procent av alla elever, ungefär 8 700 elever, läser svenska som andraspråk i årskurs 9 varav 82,6 procent når målen.

Andelen elever som uppnår målen i fysik och biologi är ungefär lika hög medan den är lägre i kemi. Sammantaget är det 89,7 procent som når målen i ämnesprovet i fysik. I ämnesprovet i biologi når 88,3 procent av eleverna målen och i kemi är det 83,9 procent av eleverna som når målen.

Andelen flickor som når målen är högre jämfört med pojkarna i alla tre NO-ämnena, men skillnaden är minst i fysik.

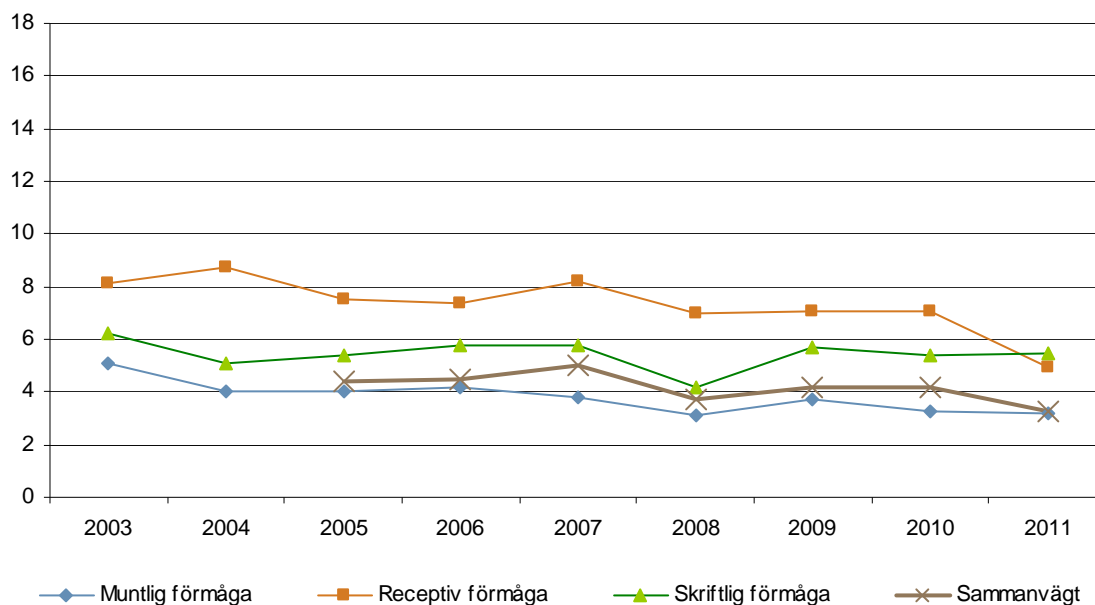
Diagram 1. Andel (%) flickor och pojkarna som har uppnått målen för det sammanvägda provresultatet i engelska, matematik, svenska, svenska som andraspråk, biologi, fysik och kemi, årskurs 9 vårterminen 2011.

Det skriftliga delprovet i engelska har högst andel som inte når målen

I de olika delproven i engelska varierar andelen elever som når målen mellan 94,5 och 96,8 procent. Totalt är det 3,3 procent som inte når målen för proven i engelska av dem som gjort samtliga delprov. Det sammanvägda provresultatet liksom de tre delprovresultaten har legat relativt stabilt under hela mätperioden med en tendens till minskning i resultaten för delproven i receptiv och muntlig förmåga. Det muntliga delprovet har lägst andel elever som inte når målen med 3,2 procent. Det delprov som har högst andel elever som inte når målen är det skriftliga delprovet med 5,5 procent. I det receptiva delprovet är det 4,9 procent som inte når målen.

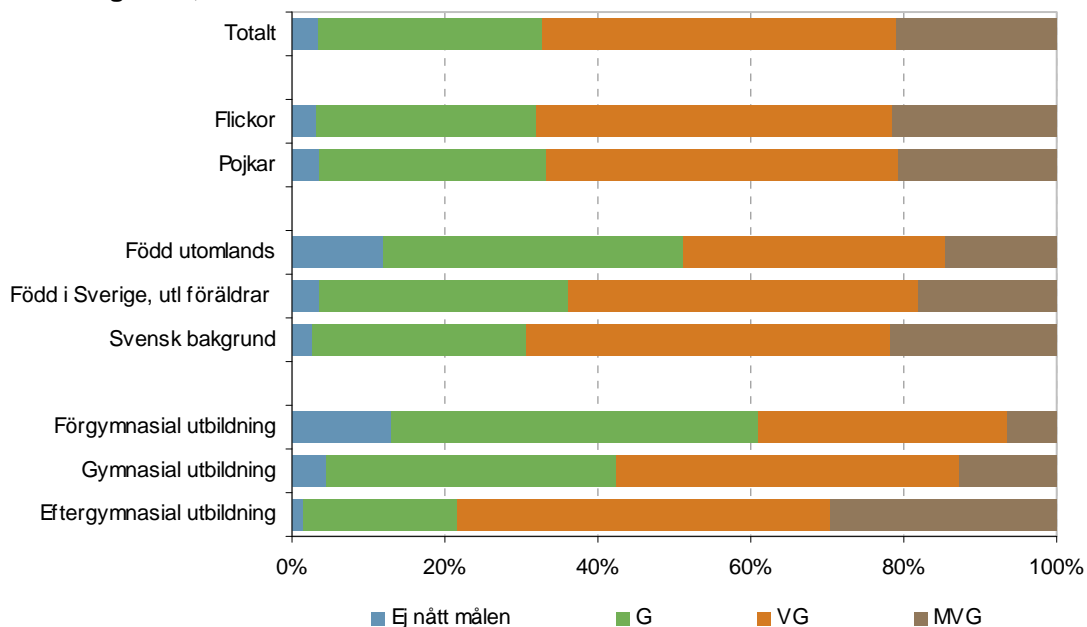
Diagram 2. Andel (%) elever som inte har uppnått målen för de olika delproven samt det sammanvägda provresultatet i engelska, årskurs 9 vårterminen 2003 - 2011.

Bland elever med utländsk bakgrund är andelen som inte når målen för det sammanvägda provresultatet i engelska 7,1 procent, motsvarande för elever med svensk bakgrund är 2,6 procent. Elever med utländsk bakgrund når målen i lägre utsträckning jämfört med elever med svensk bakgrund i samtliga delprov. Skillnaderna mellan grupperna varierar mellan delproven och störst skillnad är det i delprovet om receptiv förmåga.

Av de elever vars föräldrar har högst grundskoleutbildning är det 12,9 procent som inte når målen. Motsvarande bland elever med någon förälder som har gymnasial respektive minst en förälder med eftergymnasial utbildning är 4,4 och 1,5 procent.

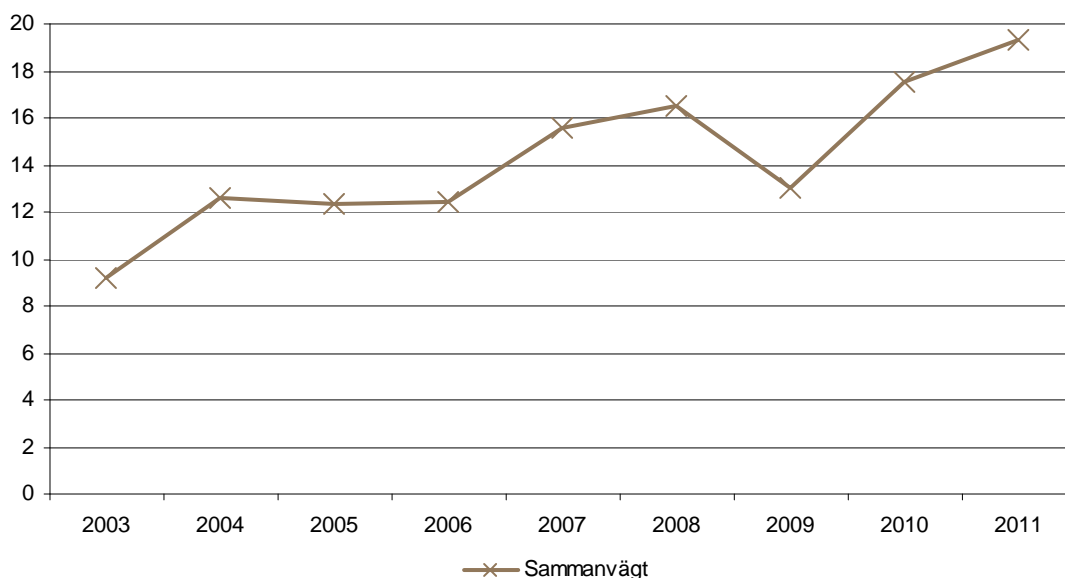
Diagram 3. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i engelska, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

Färre når målen i matematik

Det är 19,3 procent av eleverna som inte når målen i det sammanvägda provresultatet i matematik. Pojkar uppnår målen i något högre grad än flickor.

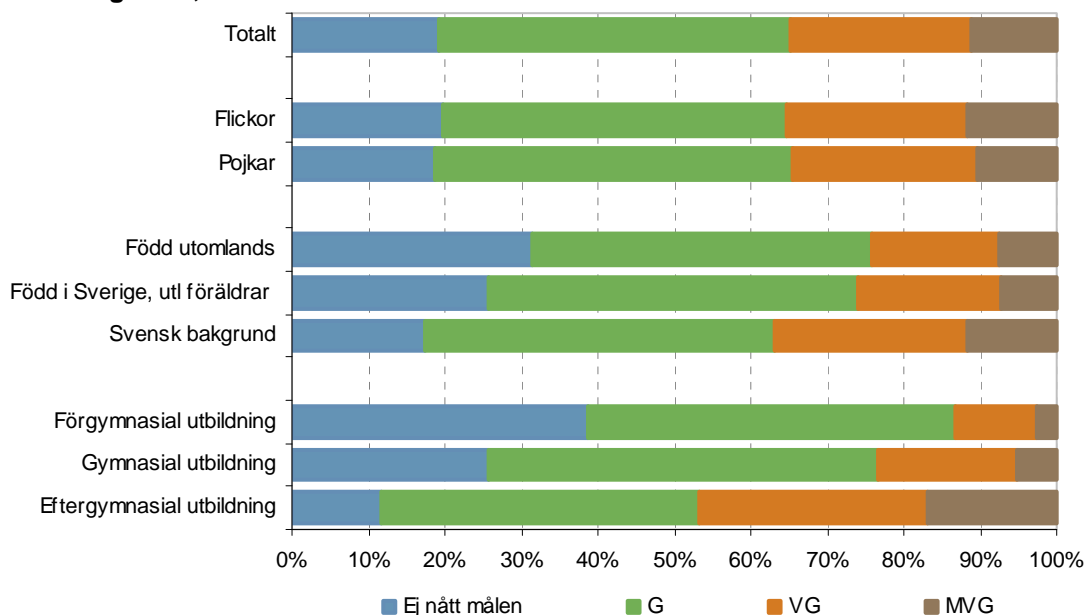
Diagram 4. Andel (%) elever som inte har uppnått målen i det sammanvägda provresultatet i matematik, årskurs 9 vårterminen 2003 - 2011.

Elevernas resultat i matematik skiljer sig åt med avseende på bakgrundsfaktorer som svensk och utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå. Bland elever med svensk bakgrund är det 17,4 procent som inte når målen och av elever med utländsk bakgrund är det 25,7 procent respektive 31,5 procent som inte når målen beroende på om eleven är född i Sverige eller utomlands.

Bland elever med föräldrar som har högst grundskoleutbildning är det 38,7 procent som inte uppnår målen i matematik. Motsvarande för elever med föräldrar som har högst gymnasial utbildning är 25,7 procent. För elever där minst en förälder har eftergymnasial utbildning är det 11,8 procent som inte når målen.

Diagram 5. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i matematik, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

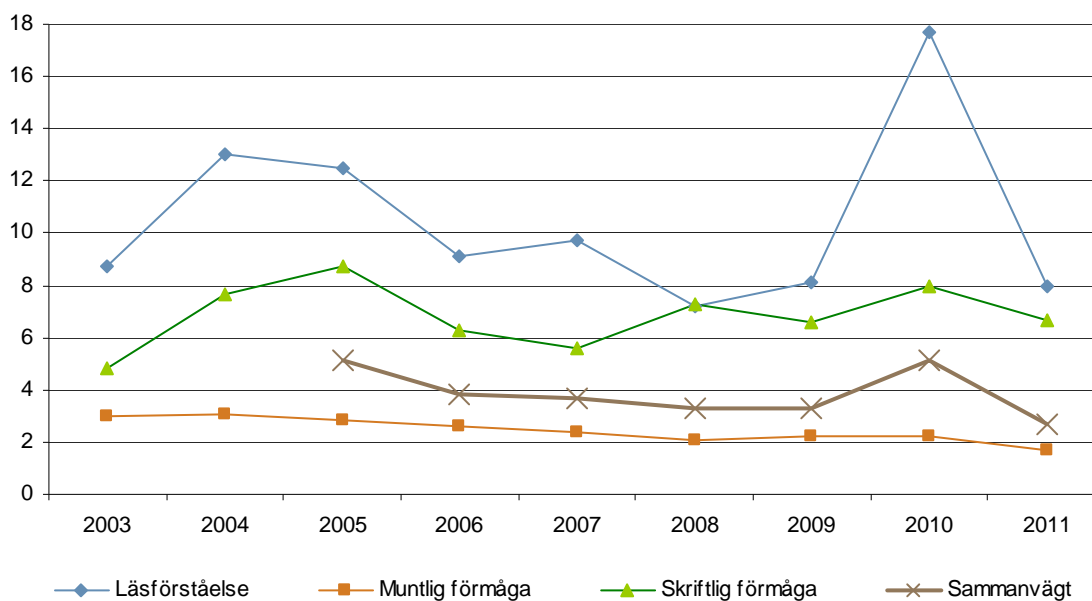
I svenska har läsförståelse högst andel som inte når målen

Andelen som inte når målen i det sammanvägda provresultatet i svenska är 2,7 procent. Det delprov eleverna klarar bäst är det muntliga delprovet och det delprov eleverna har svårast för är läsförståelsen. I det muntliga delprovet är det 1,7 procent av eleverna som inte når målen och i det skriftliga provet är det 6,7 procent. I delprovet för läsförståelse är det 8,0 procent av eleverna som inte når målen.

Pojkarna når inte målen i samma utsträckning som flickorna i svenska. Bland pojkarna är det 3,8 procent som inte når målen, motsvarande för flickorna är 1,5 procent.

Flickorna klarar samtliga delprov bättre än pojkarna. På delprovet i skriftlig förmåga är skillnaderna störst där 9,3 procent av pojkarna och 4,1 procent av flickorna inte når målen. I läsförståelse är det 9,8 procent av pojkarna och 6,0 procent av flickorna som inte når målen. Delprovet som testar muntlig förmåga uppvisar minst skillnader mellan flickor och pojkar där 1,2 respektive 2,2 procent inte når målen.

Diagram 6. Andel (%) elever som inte har uppnått målen för de olika delproven³ samt det sammanvägda provresultatet i svenska, årskurs 9 vårterminen 2003 - 2011.

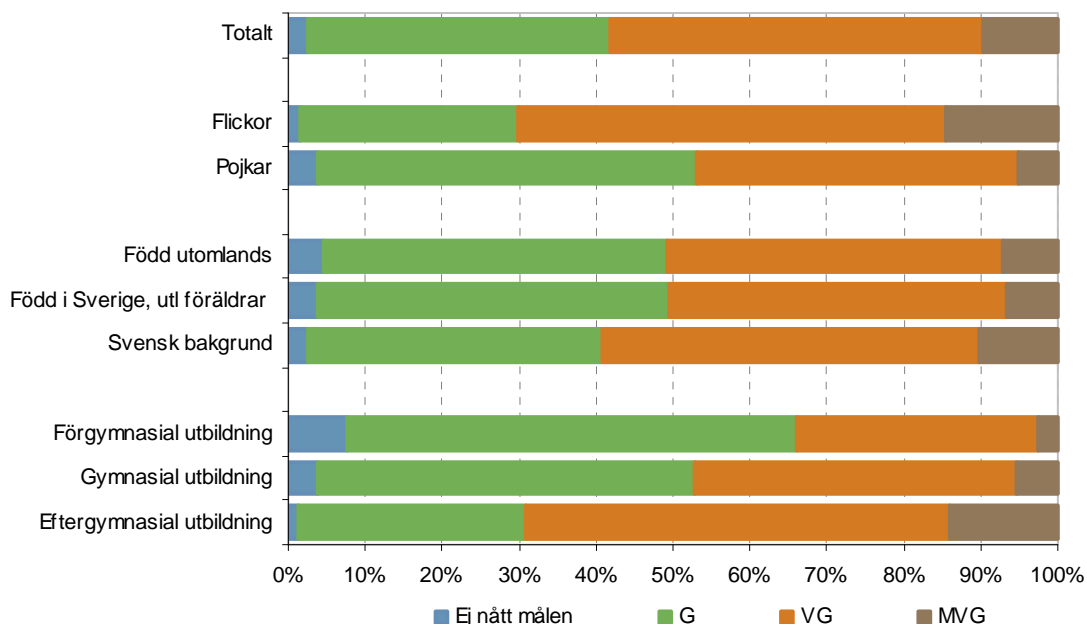

³ Angivelse av delprovets längd för Läsförståelse. I angivelserna före 2010 skrevs tidsangivelsen som cirka. Från och med ämnesprovet 2010 anges exakt tidsangivelse.

Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i svenska. Bland elever med föräldrar som har högst grundskoleutbildning är det 7,7 procent som inte når målen medan det bland elever som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning är 1,3 procent som inte når målen. Bland elever vars föräldrar har högst gymnasial utbildning är det 3,9 procent som inte når målen.

Många elever med utländsk bakgrund läser svenska som andraspråk. Elever som läser svenska respektive svenska som andraspråk använder samma prov men bedömningen av resultaten för eleverna görs utifrån ämnets egen kursplan. Skillnaden i andel som inte uppnår målen i svenska mellan elever med svensk respektive utländsk bakgrund är liten.

Diagram 7. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i svenska, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

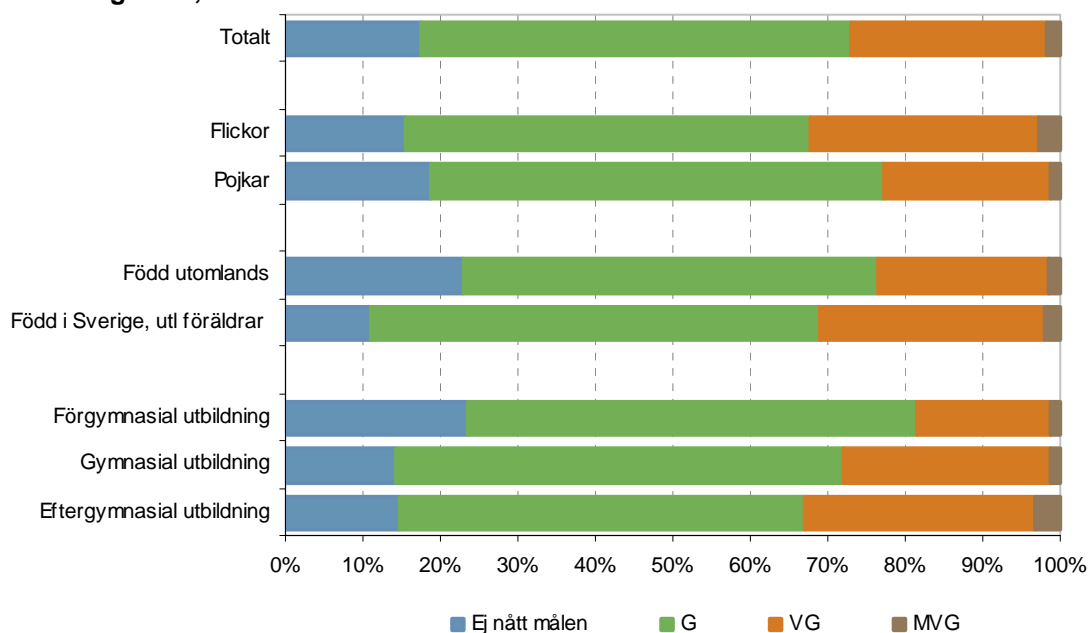
Större andel elever når målen i svenska som andraspråk

För eleverna som läser svenska som andraspråk görs bedömningen av resultaten utifrån ämnets egen kursplan. Från 2010 har andelen elever som inte uppnår målen i det sammanvägda provresultatet svenska som andraspråk minskat från 23,5 till 17,4 procent. Variationen mellan delproven är dock stor. I delprovet om läsförståelse är det högst andel elever som inte når målen, 34,5 procent. Det är 20,8 procent av eleverna som inte når målen i delprovet skriftlig förmåga. Delprovet som prövar muntlig förmåga har lägst andel elever som inte uppnår målen, 8,7 procent.

För samtliga delprov i svenska som andraspråk når flickorna målen i högre utsträckning än pojkarna. I det muntliga delprovet är det minst skillnad mellan könen.

Elever som är födda i Sverige eller har högutbildade föräldrar har högre andel som uppnått målen i ämnesproven svenska som andraspråk.

Diagram 8. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i svenska som andraspråk, andel (%) elever totalt, per kön, utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

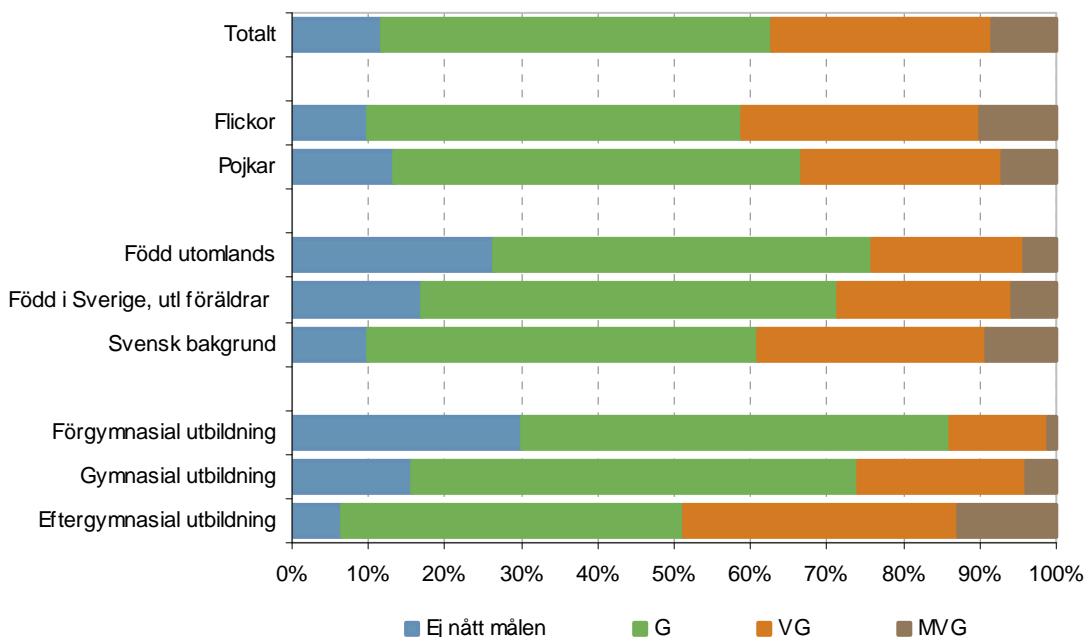
Flickor klarar biologiprovet i högre grad än pojkar

Av dem som genomfört NO-provet i biologi är det 11,7 procent som inte uppnår målen. Resultatet skiljer sig åt mellan flickor och pojkar där andelen som inte når målen är 13,3 procent för pojkarna och 10,0 procent för flickorna.

Bakgrundsfaktorerna svensk och utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå har betydelse för elevernas resultat. Av elever med svensk bakgrund når inte 9,9 procent målen. För elever med utländsk bakgrund är det stor skillnad om man är född i Sverige eller utomlands, 17,0 procent respektive 26,4 procent når inte målen i ämnesprovet biologi.

Det finns stora skillnader i måluppfyllelse mellan elever vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund. Bland elever med föräldrar som har grundskoleutbildning är det 30,2 procent som inte uppnår målen i biologi. Motsvarande andel för elever med föräldrar som har högst gymnasial utbildning är 15,7 procent och för elever där minst en förälder har eftergymnasial utbildning 6,6 procent.

Diagram 9. Provresultat för ämnesprovet i biologi, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

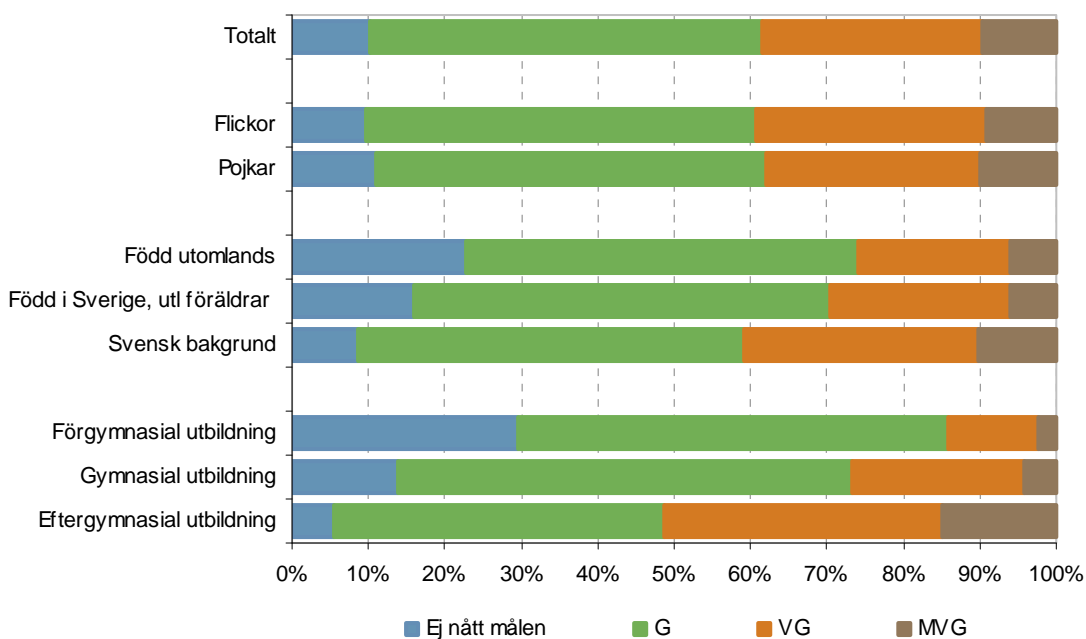
Flickor och pojkar klarar fysikprovet lika bra

Det är 10,3 procent av de elever som genomfört NO-provet i fysik som inte uppnår målen. Det 9,7 procent som inte når målen bland flickorna och 10,9 procent bland pojkarna.

Bland elever med utländsk bakgrund är det 16,0 procent som inte når målen i fysik för dem som är födda i Sverige och 22,9 procent för dem som är födda utomlands. Motsvarande andel för elever med svensk bakgrund är 8,6 procent.

Föräldrarnas utbildningsnivå är den bakgrundsfaktor som inverkar på resultaten i störst utsträckning. Av de elever vars föräldrar har grundskoleutbildning är det 29,5 procent som inte når målen, motsvarande bland elever med någon förälder som har eftergymnasial utbildning är 5,5 procent. Bland elever vars föräldrar har högst gymnasial utbildning är det 13,8 procent av eleverna som inte når målen.

Diagram 10. Provresultat för ämnesprovet i fysik, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

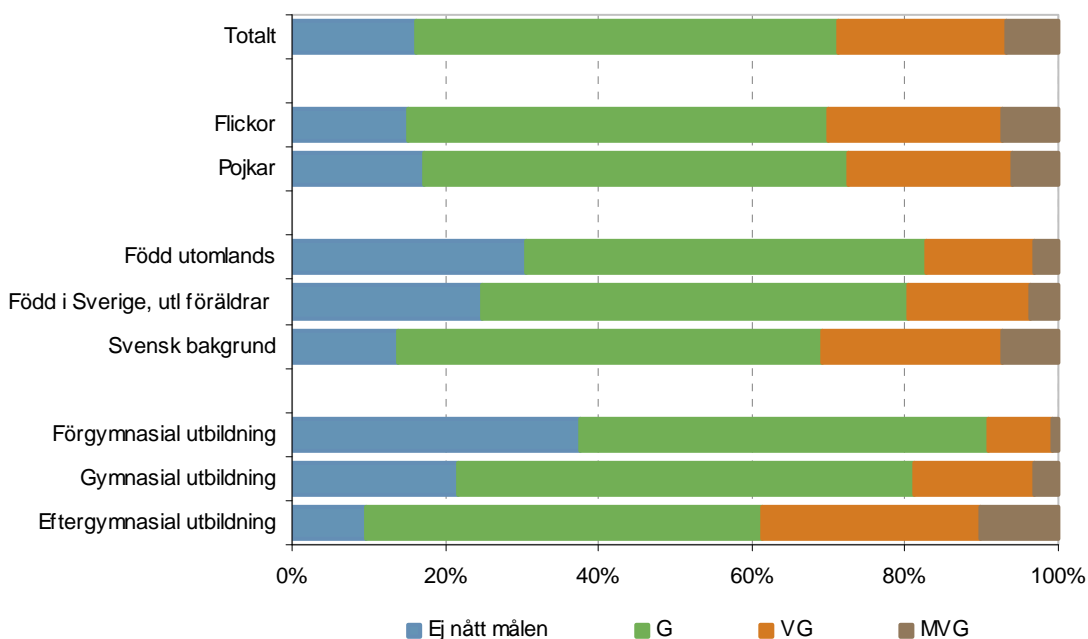

Kemiprovet har lägst andel godkända av NO-proven

Det är 16,1 procent bland eleverna som genomfört NO-provet i kemi som inte når målen. Det är en liten skillnad i andelen som inte uppnår målen mellan flickor och pojkar, 15,0 respektive 17,2 procent. Bland elever med utländsk bakgrund är det 24,7 procent respektive 30,5 procent som inte når målen beroende på om man är född i Sverige eller utomlands, jämfört med 13,8 procent bland eleverna med svensk bakgrund.

Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i ämnet. Bland elever med föräldrar som har grundskoleutbildning är det 37,6 procent som inte når målen medan det bland elever vars föräldrar har högst gymnasial utbildning är 21,7 procent. Bland elever med minst en förälder med eftergymnasial utbildning är det 9,6 procent som inte når målen.

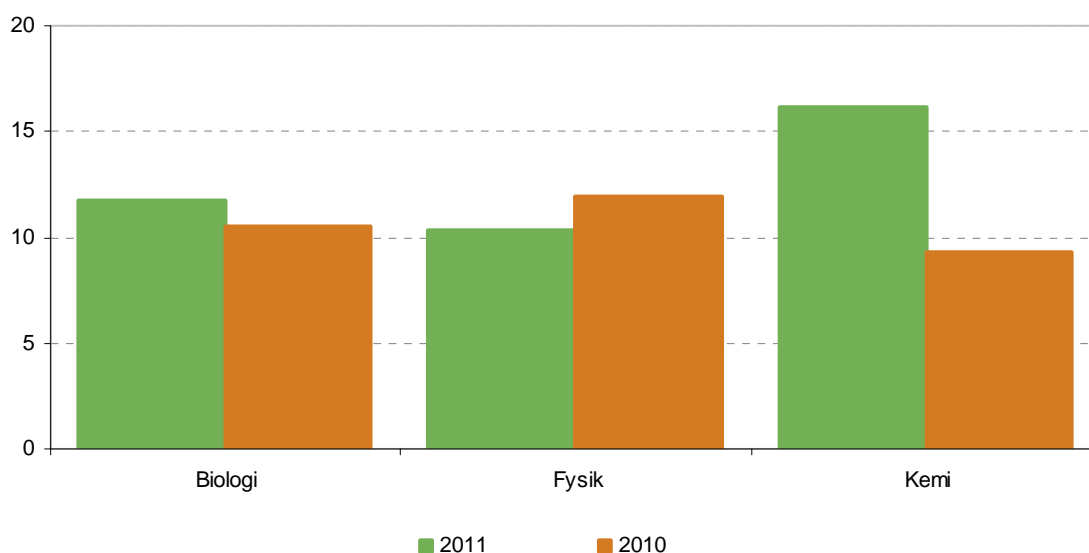
Diagram 11. Provresultat för ämnesprovet i kemi, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå, årskurs 9 vårterminen 2011.

Två års resultat för NO-proven

Varje NO-urval är representativt för riket. Det är olika skolor som genomför olika NO-prov varje läsår, vilket gör det svårt att jämföra resultaten mellan olika läsår. Resultaten för biologi- och fysikproven våren 2011 liknar resultaten våren 2010. Störst skillnad i resultat har kemiprovet. Våren 2010 hade kemiprovet lägst andel som inte uppnådde målen i det sammanvägda provresultatet. Resultatet var det motsatta våren 2011 då kemiprovet hade störst andel elever som inte nådde målen.

Diagram 12. Andel (%) elever som inte har uppnått målen i det sammanvägda provresultatet i biologi, fysik och kemi, årskurs 9 vårterminen 2010 - 2011.

Stora skillnader mellan kommunerna

Det är stor spridning i resultaten för de nationella proven mellan kommunernas skolor. I matematik var det som lägst 1,6 och högst 50 procent av eleverna kommunens skolor som inte uppnådde målen i ämnesprovet. Motsvarande resultat för ämnesprovet i engelska var 0-17,5 procent. För ämnesprovet i svenska var det 0-12,3 procent i kommunens skolor som inte uppnådde målen. Eftersom respektive ämnesprov i biologi, fysik och kemi har utförts av ett urval skolor, som är representativa för riket, går det inte att jämföra resultat mellan olika kommuner.

Genomgående är det en större andel elever i kommunala skolor som inte uppnår målen för proven jämfört med de fristående skolorna. Resultaten för proven i svenska och engelska uppvisar minst skillnad mellan huvudmännen, knappt 2 procentenheter vardera medan det i matematik är en skillnad på drygt 6 procentenheter.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Aktuella tabeller publiceras på Skolverkets webbplats under ”Statistik & analys”. Där hittar man även Jämförelsedatabasen och databasen SIRIS med sökfunktioner för olika resultat samt snabbfakta som ger svar på de vanligaste frågorna. Det finns statistik om ämnesproven i årskurs 9 för läsåret 2011/10 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.